

Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Mesleklerine İlişkin Güdülenme Kaynakları Ve Sorunlarının İncelenmesi[◆]

An Examination of the Sources of Motivation Problems among Nursing Students in a Health Sciences Faculty

ZEYNEP KARAMAN ÖZLÜ*
KENAN GÜMÜŞ*
KÜBRA GÜNGÖRMÜŞ**
GÜLÇİN AVŞAR***
NADIYE ÖZER*

Geliş Tarihi: 22.07.2013 Kabul Tarihi: 31.03.2014

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı, hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin güdü kaynakları ve sorunlarını belirlemektir.

Yöntem: Araştırmanın evrenini Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler (s=569), örneklemini ise araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler (s=449) oluşturdu. Veri toplamada, araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formu ve "Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği (GKSÖ)" kullanıldı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (frekans ve yüzdelikler), bağımsız gruplarda t testi ve One-Way ANOVA testi kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 21.10 yıl, %89.8'inin kadın, %98.0'ının bekar, %86.6'sının düz lise mezunu olduğu; öğrencilerin %36.3'ünün babalarının, %12.2'sinin ise annelerinin üniversite mezunu olduğu saptandı. İçsel güdülenme alt boyutundan alınan puan ortalamasının 24.19±7.52, dışsal güdülenme alt boyut puan ortalamasının 8.55±3.15, olumsuz güdülenme alt boyut puan ortalamasının 20.03±5.10 ve toplam puan ortalamasının 52.78±11.79 olduğu saptandı. En yüksek madde ortalamasına ise olumsuz güdülenme alt ölçeğinde yer alan "hata yapma korkusu öğrenmemi olumsuz etkiliyor" (=3.27) ve "iletişim kurduğum insanların yarattığı baskı öğrenmemi etkiliyor" (=3.08) şeklinde ifade edilen maddelerin sahip olduğu belirlendi. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyet, anne ve babalarının

ABSTRACT

Aim: To determine the sources of motivation problems among nursing students enrolled in a faculty of health sciences.

Methods: The population of the study comprised 569 students. The sample group consisting of 449 students agreed to participate in the study. The data were collected by a questionnaire prepared by the researchers and the "Motivation Problems and Sources Scale (MPSS)". Statistical analysis, descriptive statistical methods (frequency and percentages), independent samples t-test and One-Way ANOVA test were used to evaluate the data.

Results: The average age of the students participating in the study was 21.1 years, 89.8% of students were male, 98.0% were single, 86.6% were high school graduates, and 36.3% of the students' fathers and 12.2% of the students' mothers were college graduates. Intrinsic motivation subscales from the mean score of 24.19 ± 7.52, extrinsic motivation subscales of the average of 8.55 ± 3.15, negative motivation subscale mean score of 20.3 ± 5.10 and mean total score of 52.78 ± 11.79 were found. The distribution of scores analyzed on the MPSS for "the fear of making a mistake negatively affects learning" (\bar{X} =3.27) and "the pressure of the people with whom I communicate affects learning" (\bar{X} =3.08) showed the highest averages of the negative motivation items. Also, while a significant difference in mean scores

◆ Bu çalışma, "II. Uluslar arası, VI. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi"nde (4-7 Ekim 2012, Erzurum) poster bildiri olarak sunulmuştur.

* Z Karaman Özlü, Yard. Doç. Dr.; K Gümüş, Araş. Gör.; N Özer, Doç. Dr.
Yazışma Adresi / Address for Correspondence:
Zeynep Karaman Özlü, Yard. Doç. Dr.
Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı
Tel.: 0 442 236 09 83-2314 Faks: 0 442 236 09 84
e-posta: zynp_krmnzl@hotmail.com

** K Güngörmüş, Araş. Gör.
Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı

*** G Avşar, Yard. Doç. Dr.
Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı

eğitim durumlarına göre içsel, dışsal ve olumsuz güdülenme alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken, sınıf durumu ile dışsal ve içsel güdülenme alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlendi.

Sonuç: Sonuç olarak öğrencilerin olumsuz güdülenme alt boyut puan ortalamasının daha yüksek olduğu ve öğrencilerin hemşirelik eğitimine başlarken olumsuz güdülenmeleri daha fazla iken sınıf düzeyleri arttıkça olumsuz güdülenmelerinin azalıp, dışsal ve içsel güdülenmelerinin arttığı saptandı. Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin meslek hakkındaki olumsuz yargılarının giderilmesi için nitelikli rehberlik-danışmanlık hizmeti verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Güdülenme kaynakları; hemşirelik; öğrenci.

Giriş

İnsan davranışlarının yönünü, şiddetini, kararlılığını belirleyen en önemli güç kaynağı güdülenmedir. Güdü; istekleri, gereksinimleri, ilgileri ve dürtüleri içine alan genel bir kavram olarak görülür. Güdülenme, bir hedefe dönük olarak davranışı harekete geçiren, sürdüren ve yönlendiren bir güç olarak tanımlanmaktadır. Nesnelere harekete geçiren güce benzer bir gücün de insanları harekete geçirdiği ve bunun da genel olarak güdülenme olarak adlandırıldığı görülmektedir.^[1-4] Bu anlamda güdülenme, insan davranışlarına şekil verme işlevini üstlenen eğitim-öğretim çalışmalarında önemli bir yere sahiptir. Bireyin öğrenme sürecinde güdülenme bir ön koşul görevi üstlenir.^[4-7]

Güdülenmeye ilişkin çeşitli açıklamalar, kavramlar, yaklaşımlar ortaya atılmıştır. Güdülenmeyi içgüdüsel bir bakış açısıyla açıklayan kuramcılar güdü kaynaklarının doğuştan geldiğini ve kalıtsal özellikler taşıdığını savunmaktadır.^[4-7] Öğrenciler açısından güdülenme, öğrenmeye karşı olumlu ve alıcı bir tutum sergileme olarak görülebilir. Daha açık bir deyişle, güdülenme, öğrenmeye yapılan zihinsel yatırım miktarını, o da ortaya çıkacak öğrenme düzeyini gösterir. Bu nedenle öğrenme güdüsünün doğal olması ya da bireyin kendi içinden gelmesi önemlidir.^[8]

Güdü genel olarak, içsel veya dışsal olmak üzere iki ana bölüme ayrılır. Dışsal güdü, bireyin dışından gelen etkileri içerir. Bir öğrencinin yüksek not aldığı için öğretmeni tarafından övülerek pekiştirilmesi buna örnek gösterilebilir. İçsel güdü ise bireyin içinde var olan ihtiyaçlarına yönelik tepkilerdir. Merak, bilme ihtiyacı, yeterli olma isteği, gelişme arzusu içsel güdülere örnek gösterilebilir.^[9] Güdü organizmayı belirli tepkilerde bulunmaya ve sonuç olarak bir şeyler öğrenmeye zorlamaktadır. Yeterince güdülenmiş bir öğrenci, öğrenmeye hazır hale gelmemiş demektir; kişiyi öğrenmeye sevk edecek önemli bir neden olmadıkça öğrenmeye karşı ilgi gelişmez. İnsanlar genellikle merak duydukları ve ilgi çekici buldukları konuları daha çabuk

between intrinsic, extrinsic and negative motivation subscales was not found according to students' gender and parents' educational status, a difference in mean scores between intrinsic and extrinsic motivation subscales according to students' class status was determined to be statistically significant.

Conclusion: The results show that while the students' average negative motivation subscale scores were high and that higher negative motivation levels were found when nursing students started their education, as the students continued their nursing education, negative motivation levels decreased and intrinsic and extrinsic motivation levels were found to increase. In line with these results, we suggest that students who choose the nursing profession be given sufficient guidance-counseling services in order to help eliminate negative judgments.

Keywords: Sources of motivation; nursing; student.

öğrenirler.^[10,11] İçten güdülenme, dıştan güdülenmeye oranla çok daha uzun vadeli bir güdülenme şeklidir. Güdülenme sonuçta doyum sağlayan bir süreçtir. Bireyin değerli bir amacı varsa ve bu amaca ulaşabileceğine inanıyorsa bu süreci göze alır.^[12]

Hemşirelik eğitiminde yaşanan sorunlara çözüm üretmek ve eğitim kalitesini yükseltmek için öğrencilerin öğrenme ve farklılaşma isteğini artıracak önlemlerin alınması gerekmektedir. Öğrenmeyi etkileyen önemli unsurlardan biri olarak kabul edilen güdülenme etkeninin nasıl kontrol edilebileceği önemli bir sorun oluşturmaktadır. Bu sorunun çözümü için öncelikle hemşirelik öğrencilerinin güdülenmesini etkileyen ve sorun oluşturan yapıların belirlenmesi gerekmektedir.^[4,13] Hemşirelik eğitiminde çeşitli sorunların yaşandığı araştırmalarla ortaya konulmuştur. Hemşire öğrencilerin okula yeni başladıklarında hemşireliği oldukça geleneksel biçimde algıladıkları belirtilmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda, hemşirelik okuluna gelen öğrencilerin hemşireliğe ilişkin yeterli istek ve bilgiye sahip olmadıkları gösterilmiştir.^[4,14-16] Bu isteksizliğin temelinde toplumun olumsuz hemşirelik imgesine sahip olmasının rol oynadığı söylenebilir.^[4]

Güdülenmenin bireyin öğrenmesinde ve öğrenme ortamının düzenlenmesinde önemli bir etken olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu çalışmanın amacı; hemşirelik eğitiminde kaliteyi artırmak ve yaşanan sorunlara çözüm üretmek için hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin güdülenme kaynaklarının ve sorunlarının belirlenmesidir.

Araştırma soruları:

- Hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin güdülenme kaynakları ve sorunları nelerdir?
- Güdülenme kaynakları ve sorunlarının sosyo-demografik özellikler ile ilişkisi var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Tipi: Tanımlayıcı türde olan araştırma, 2010-2011 öğretim yılında, bir devlet üniversitesinin "Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü" öğrencileriyle yürütüldü. Araştırmanın evrenini hemşirelik bölümünde öğrenim gören 569 öğrenci oluşturdu. Tüm evrenin araştırmaya alınması planlandı, ancak anket formunun uygulandığı tarihlerde okulda bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 449 öğrenci araştırma kapsamına alındı. Araştırmaya katılma oranı %78.9 idi.

Veri Toplama Araçları: Veri toplamada araştırmacılar tarafından oluşturulan "Anket Formu" ve "Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği=GKSÖ) kullanıldı.

Anket Formu: Form, öğrencilerin, yaşı, sınıfı, cinsiyeti, medeni durumları, mezun oldukları lise, gelir durumları, baba ve annelerinin eğitim durumlarını içeren 8 sorudan oluşmaktadır. **Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği:** Acat ve Köşgeroğlu^[4] tarafından 2006 yılında hemşirelik grubu üzerinde geliştirilen ölçek 24 maddeden oluşmaktadır. Beşli likert özellikte olan ölçeğin maddeleri 'Hiç katılmıyorum', 'Katılmıyorum', 'Kararsızım', 'Katılıyorum', 'Kesinlikle katılıyorum' şeklindedir. Ölçek, üç alt ölçekten oluşmaktadır. İçsel güdülenme alt ölçeği 11 maddeden, olumsuz güdülenme alt ölçeği 8 maddeden, dışsal güdülenme alt ölçeği 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki 1., 2., 3., 4., 6., 7., 8., 9., 10., 23. ve 24. maddeler "içsel güdülenme", 5., 11., 12., 16., 18., 19., 21. ve 22. maddeler "olumsuz güdülenmeyi ifade etmektedir. Olumsuz güdülenme alt ölçeğini oluşturan maddelerde 'Hiç katılmıyorum' yanıtına 5, 'Katılmıyorum' yanıtına 4, 'Kararsızım' yanıtına 3, 'Katılıyorum' yanıtına 2, 'Kesinlikle katılıyorum' yanıtına 1 puan verilir. İçsel ve dışsal güdülenme alt ölçeklerini oluşturan maddelerde 'Hiç katılmıyorum' yanıtına 1, 'Katılmıyorum' yanıtına 2, 'Kararsızım' yanıtına 3, 'Katılıyorum' yanıtına 4, 'Kesinlikle katılıyorum' yanıtına 5 puan verilir. Her alt ölçeğin puanı, alt ölçeğin maddelerinden alınan puanların aritmetik ortalaması alınarak belirlenir. Elde edilen üç alt ölçeğin puanlarının ortalaması kişinin mesleki öğrenme güdülenmesi düzeyinin puanını oluşturur. Elde edilen puan ne kadar yüksekse güdülenme düzeyi de o kadar fazla olmaktadır. Bu nedenle toplam ölçek skoru hesaplanırken güdülenme sorunları alt ölçeğini oluşturan maddelerin puanları ters çevrilmiştir. İçsel güdülenme alt ölçeğinden alınabilecek en düşük değer 11 ve en yüksek değer 55, olumsuz güdülenme alt ölçeğinden alınabilecek en düşük değer 8 ve en yüksek değer 40, dışsal güdülenme alt ölçeğinden alınabilecek en düşük değer 5 ve en yüksek değer ise 25'tir. GKSÖ'nin orijinal çalışmadaki iç tutarlılık (Cronbach alfa katsayısı) katsayısı 0.82;^[4] bu çalışmada Cronbach alfa katsayısı ise 0.84 bulundu.

Verilerin Toplanması: Veriler toplanmadan önce ölçeğin kullanılabilirliği için Acat ve Köşgeroğlu'ndan^[4] izin alındı. Araştırmanın verileri toplanmadan önce etik kuruldan ve okul

Tablo 1: Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı (s=449)

TANITICI ÖZELLİKLER	SAYI	%
SINIF		
1. Sınıf	129	28.7
2. Sınıf	122	27.2
3. Sınıf	116	25.8
4. Sınıf	82	18.3
CİNSİYET		
Kadın	403	89.8
Erkek	46	10.2
MEDENİ DURUM		
Evli	9	2.0
Bekar	440	98.0
MEZUN OLDUĞU OKUL		
Düz lise	389	86.6
Sağlık Meslek Lisesi	11	2.4
Anadolu-Fen lisesi	49	10.9
EKONOMİK DURUM		
Gelir giderden fazla	31	6.9
Gelir gidere eşit	297	66.1
Gelir giderden az	121	26.9
BABANIN EĞİTİM DURUMU		
Okuryazar-İlköğretim	37	8.2
Lise	249	55.5
Üniversite	163	36.3
ANNENİN EĞİTİM DURUMU		
Okuryazar-İlköğretim	144	32.1
Lise	250	55.7
Üniversite	55	12.2
YAŞ		
18-26	449	$\bar{X} \pm SS:$ 21.10±1.48

yönetiminden gerekli izinler alındı. Anket formları araştırmacılar tarafından öğrencilere kendi sınıflarında dağıldı ve toplandı. Anket formu uygulanmadan önce, araştırmanın yapılma amacı hakkında öğrenciler sözel olarak bilgilendirildi ve araştırmaya katılma ya da katılmama konusunda sözel izinleri alınarak "Özerklik" ilkesine uyuldu. Ayrıca bireysel bilgilerin başkalarına açıklanmayacağı konusunda açıklama yapılarak "Gizlilik ve Gizliliğin Korunması" ilkesine uyulmasına özen gösterildi.

Verilerin Analizi: Verilerin kodlanması ve istatistiksel analizleri Statistical Package for the Social Sciences for Windows (SPSS) 16.0 hazır istatistik paket programı kullanılarak yapıldı. Değerlendirmede tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (frekans ve yüzdelikler), bağımsız gruplarda t testi ve One-Way ANOVA testi kullanıldı.

Tablo 2: Öğrencilerin Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği Puan Ortalamaları

MADDELER	\bar{X}	SS
DIŞSAL GÜDÜLENME		
13. Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmede işini severek yapan ve beni motive edebilecek bir kişi ile çalışmam istekliliğimi artırır.	1.62	.93
14. Çalıştığım materyalin çekici olması ve ilgi çekmesi önemlidir.	1.82	.96
15. Birlikte eğitim aldığım grubun istekliliği beni etkiler.	1.66	.90
17. Beklentilerim doğrultusunda gerçekleşecek bir eğitim-öğretim süreci öğrenme konusundaki istekliliğimi artırır.	1.70	.81
20. Öğrendiğim bilgi ve becerileri kullanacağımı bilmek beni daha da motive ediyor.	1.73	.90
Dışsal Güdülenme Alt Boyut Puan Ortalaması	8.55	3.15
İÇSEL GÜDÜLENME		
1.Hemşirelik mesleğini ilgi duyduğum için seçtim.	2.97	1.28
2.Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgileri öğrenmeyi içtenlikle isteyerek yapıyorum.	1.90	.90
3.Hemşirelik mesleği toplumda kabul görmemi sağlayacak.	2.44	1.09
4. Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenirsem kendimi bulmuş olacağım.	2.47	1.06
6. Aldığım eğitim daha çok insana ulaşmamı sağlayacak.	1.67	.80
7. Aldığım hemşirelik eğitimi sayesinde ilgi alanlanma ilişkin yazılı kaynaklara çok daha kolay ulaşacağım.	2.22	.97
8. Aldığım hemşirelik eğitimi kariyerim açısından yükselmemi sağlayacak.	2.21	1.05
9. Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenirsem, kendimi ve ailemi mutlu edeceğim.	1.87	.89
10. Hemşirelik mesleği ile ilgili kazandığım beceriler arkadaşlarımla arasında bana prestij kazandırıyor.	2.36	1.08
23. Hemşirelik/ebelik eğitimi almamın benim yaşam kalitemi artıracığına inanıyorum.	1.98	1.05
24. Gelecekte hemşirelik/ebelik mesleğinin vazgeçilmez bir meslek olarak yerini alacağına inanıyorum.	2.06	1.13
İçsel Güdülenme Alt Boyut Puan Ortalaması	24.19	7.52
OLUMSUZ GÜDÜLENME		
5. Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmek bir yetenek ve deneyim işidir. Ancak bunun bende çok sınırlı olduğunu düşünüyorum.	2.23	1.11
11. Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemeyişimin nedeni yeterli çaba göstermemdir.	2.54	1.23
12. Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenemiyorum çünkü bunları öğrenmeye çabalarken gerginleşiyorum ve unutkanlaşıyorum.	2.17	1.15
16. Hemşirelik/ebelik mesleği ile ilgili bilgi ve becerileri öğrenmeye karşı bir direnç sahib olduğumu ve bunu hiçbir zaman tam olarak öğrenemeyeceğimi düşünüyorum.	1.91	.93
18. Okulda öğrenmem gerekenler konusunda benden beklenenler çok yüksek, bu durum beni olumsuz yönde etkiliyor	2.67	1.18
19. Hata yapma korkusu öğrenmemi olumsuz etkiliyor.	3.27	1.24
21. Benimki öğrenmek değil sadece bazı şeyleri ezberlemek.	2.12	1.13
22. İletişim kurduğum insanların yarattığı baskı öğrenmemi etkiliyor.	3.08	1.24
Olumsuz Güdülenme Alt Boyut Puan Ortalaması	20.03	5.10
Toplam Puan Ortalaması	52.78	11.79

Araştırmanın sınırlılıkları: Araştırma sadece bir fakülte öğrencileri ile yapılmıştır; elde edilen bulguların büyük örneklem gruplarıyla yapılacak diğer araştırmalarla desteklenmesi önem arz etmektedir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin dağılımı Tablo 1'de verildi. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyet Durumlarına Göre Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

MADDELER	CİNSİYET	SAYI	\bar{X}	SS	ANLAMLILIK
Dışsal Güdülenme Toplam Puan	Kadın	403	8.57	3.21	t= .468
	Erkek	46	8.34	2.63	p= .640
İçsel Güdülenme Toplam Puan	Kadın	403	24.11	7.58	t= .721
	Erkek	46	24.95	6.95	p= .471
Olumsuz Güdülenme Toplam Puan	Kadın	403	20.05	5.14	t= .349
	Erkek	46	19.78	4.70	p= .728

Tablo 4: Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

MADDELER	SINIF	SAYI	\bar{X}	SS	ANLAMLILIK
Dışsal Güdülenme Toplam Puan	1. Sınıf	129	7.75	2.76	t= 3.367
	4. Sınıf	82	9.29	3.84	p= .001*
İçsel Güdülenme Toplam Puan	1. Sınıf	129	22.09	7.34	t=2.871
	4. Sınıf	82	25.17	7.96	p= .005*
Olumsuz Güdülenme Toplam Puan	1. Sınıf	129	19.62	5.52	t= .494
	4. Sınıf	82	19.25	4.98	p= .621

*p<.01

Tablo 5: Öğrencilerin Anne ve Baba Eğitim Durumlarına Göre Güdülenme Kaynakları ve Sorunları Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

MADDELER	ANNE EĞİTİM DURUMU	SAYI	\bar{X}	SS	ANLAMLILIK
Dışsal Güdülenme Toplam Puan	Okur -Yazar	144	8.42	2.80	F= .469
	İlköğretim-Lise	250	8.55	3.24	p= .626
	Üniversite	55	8.90	3.63	
İçsel Güdülenme Toplam Puan	Okur -Yazar	144	24.42	7.03	F =1.959
	İlköğretim-Lise	250	23.69	7.44	p= .142
	Üniversite	55	25.83	8.89	
Olumsuz Güdülenme Toplam Puan	Okur -Yazar	144	20.65	5.41	F =1.662
	İlköğretim-Lise	250	19.69	4.90	p= .191
	Üniversite	55	19.92	5.08	
BABA EĞİTİM DURUMU					
Dışsal Güdülenme Toplam Puan	Okur -Yazar	37	8.00	2.57	F =.776
	İlköğretim-Lise	249	8.53	3.20	p= .461
	Üniversite	163	8.71	3.21	
İçsel Güdülenme Toplam Puan	Okur -Yazar	37	24.18	7.32	F =1.349
	İlköğretim-Lise	249	23.70	7.10	p= .261
	Üniversite	163	24.95	8.15	
Olumsuz Güdülenme Toplam Puan	Okur -Yazar	37	20.72	4.97	F =.500
	İlköğretim-Lise	249	19.86	5.17	p= .607
	Üniversite	163	20.12	5.03	

ortalamasının 21.10±1.48 yıl olduğu saptandı. Öğrencilerin %89.8'inin kadın, %98.0'inin bekar, %86.6'sının düz lise mezunu olduğu ve %66.1'inin ekonomik durumunu gelirdere eşit olarak belirttikleri tespit edildi. Öğrencilerin %36.3'ünün babasının, %12.2'sinin annesinin üniversite mezunu olduğu saptandı.

Araştırmaya katılan öğrencilerin aldıkları eğitime ilişkin GKSÖ sorularına verdikleri yanıtların puan ortalamaları Tablo 2'de verildi. Buna göre "hata yapma korkusu öğrenmemi olumsuz etkiliyor" ($\bar{X} \pm SS = 3.27 \pm 1.24$) ve "iletişim kurduğum insanların yarattığı baskı öğrenmemi etkiliyor" ($\bar{X} \pm SS = 3.08 \pm 1.24$) şeklinde ifade edilen olumsuz güdülenme ile ilgili madde puan ortalamalarının en yüksek olduğu tespit edildi.

Tablo 3'de öğrencilerin cinsiyet durumlarına göre GKSÖ puan ortalamaları karşılaştırıldı. Öğrencilerin cinsiyet durumlarına göre GKSÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($p > 0.05$).

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre GKSÖ puan ortalamalarının karşılaştırılması Tablo 4'de verildi. Dördüncü sınıf öğrencilerinin dışsal güdülenme ve içsel güdülenme toplam puan ortalamalarının 1. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu belirlendi ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptandı ($p < 0.05$). Olumsuz güdülenme toplam puan ortalamalarının ise 1. sınıf öğrencilerinin 4. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu bulundu. Fakat puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($p > 0.05$).

Öğrencilerin anne ve baba eğitim durumlarına göre GKSÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlendi (Tablo 5; $p > 0.05$).

Tartışma

Eğitimde belirlenen amaçlara ulaşmak ve kaliteli eğitimin gerçekleştirilmesi için öğrencilerin öğrenme yönündeki istekliliği önem taşımaktadır. Öğrenme, güdülenmeyle çok yakından ilişkilidir; çünkü güdü organizmayı belirli tepkilerde bulunmaya ve sonuç olarak bir şeyler öğrenmeye zorlamaktadır. Buna bağlı olarak da güdülenme öğrenme için gerekli ön şartlardan biri olmaktadır.^[17,18] Bu çalışmada, hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin güdü kaynakları ve sorunları çeşitli değişkenler açısından belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin aldıkları eğitime ilişkin güdülenme kaynakları ve sorunları ile ilgili olarak sorulan 24 soruya verdikleri cevapların puan ortalamalarına göre en yüksek ortalamaya sahip maddeler "hata yapma korkusu öğrenmemi olumsuz etkiliyor" ve "iletişim kurduğum insanların yarattığı baskı öğrenmemi etkiliyor" şeklinde ifade edilen olumsuz güdülenme ile ilgili maddeler olmuştur (Tablo 2). Nonthandazo ve Leana'nın çalışmalarında da öğrencilerin uygulamalarda hata yapma korkusu yaşadıkları belirlenmiştir.^[4,19] Hemşirelik mes-

leğinin çalışma alanı yeryüzündeki en değerli varlık olan insan olması nedeniyle, hemşirelik uygulamaları esnasında yapılacak küçük bir hatanın geri dönülmez sonuçları olabilir. Bu yönüyle düşünüldüğü zaman öğrencilerin hata yapma korkusu yaşamaları beklenen bir güdülenme kaynağı olarak kabul edilebilir. Ayrıca öğrencilerin çevresinde iletişim kurduğu insanların, sağlık alanında yapılabilecek bir hatanın sonuçları ile ilgili düşünceleri ve önerileri de öğrenciler üzerinde baskı yaratmış olabilir.

Öğrencilerin cinsiyet durumlarına göre GKSÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır (Tablo 3). Gayef ve Sarıkaya'nın^[20] Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde yapmış oldukları çalışma bulgusuyla bu araştırma bulgusu paralellik göstermektedir. Öğrencilerin cinsiyet durumlarına göre GKSÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaması, hemşirelik mesleğinin artık homojen değil heterojen bir meslek olduğunun kabullenildiği varsayılabilir.

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre GKSÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında 4. Sınıf öğrencilerinin dışsal güdülenme ve içsel güdülenme toplam puan ortalamalarının 1. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiş ve aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu bulguya paralellik gösteren başka çalışma bulguları da bulunmaktadır.^[20-21] Bu doğrultuda hemşirelik öğrencilerinin öğrenimlerine istekli olarak başlamadıkları, fakat güdülenmenin giderek arttığı söylenebilir. Her toplum kendi gözünde mesleklerle statü vermekte ve ayrıcalık tanımaktadır. Bu durum eğitim yaşamında mesleki güdülenmeyi ve gelecekte ise mesleki başarıyı olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Ancak, 1. sınıfta düşük olan dışsal güdülenme ve içsel güdülenme ile ilgili maddelerin ortalamalarının ilerleyen sınıflarda arttığı ve 4. Sınıfta ortalamaların yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Bu durum farklı etkenlere bağlanabilir; ilerleyen dönemlerde mesleğini benimsemesi ve sevmesi, iş kaygısının düşük olduğunu fark etmesi gibi faktörlerin öğrencilerin güdülenmelerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Öğrencilerin anne ve baba eğitim durumlarına göre GKSÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir (Tablo 5). Buna göre hemşirelik öğrencilerinin anne ve baba eğitim durumlarının güdülenme kaynaklarını ve sorunlarını farklılaştırmadığı söylenebilir.

Sonuç

Araştırmaya katılan öğrencilerin içsel güdülenme alt boyut puan ortalamasının 24.19±7.52, dışsal güdülenme alt boyut puan ortalamasının 8.55±3.15, olumsuz güdülenme alt boyut puan ortalamasının 20.03±5.10, toplam puan ortalamasının 52.78±11.79 olduğu, sonuç olarak olumsuz güdülenme alt boyut puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptandı. Ayrıca, öğrencilerin cinsiyet, anne ve baba eğitim durumları ile içsel, dışsal ve olumsuz güdülenme alt boyut puan ortalamaları

arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmazken, sınıf durumu ile dışsal ve içsel güdülenme alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlendi. Ayrıca öğrencilerin hemşirelik eğitimine başlarken olumsuz güdülenmeleri daha fazla iken sınıf düzeyleri arttıkça olumsuz güdülenmelerinin azalıp, dışsal ve içsel güdülenmelerinin arttığı bulundu.

Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin meslek hakkındaki olumsuz yargılarının giderilmesi için nitelikli rehberlik-danışmanlık hizmeti verilmesi, mesleki güdülenmeyi esas alan bir eğitim sistemi ile öğrenme sürecine isteyerek katılımlarının sağlanması ve öğrencilere mezuniyetten sonraki çalışma alanları tanıtılarak mesleğe farklı alanlardan bakış açısı kazandırılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Acat MB, Demiral S. Türkiye'de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi Dergisi 2002; 8(31):312-329.
2. Diltz R. Motivation. <http://www.nlpu.com/Articles/artic17.htm>1998. (Erişim tarihi: 28.12.2012).
3. Lumsden L.S. Student motivation to learn. 1994. http://www.kidsource.com/kidsource/content2/Student_motivata (Erişim tarihi: 28.12.2012).
4. Acat MB, Köşşgeroğlu N. Güdülenme kaynakları ve sorunları ölçeği. Anadolu Psikiyatri Dergisi 2006; 7(4): 204-10.
5. Shinn G. Güdülenmenin Mucizesi. 2. Baskı. Çeviri, K Akçalı. Ankara: Sistem Yayıncılık; 1996.
6. Feldman RS. Understanding psychology. 10rd ed. New York: McGraw-Hill; 1996. p. 348-352.
7. Westen D. Psychology, mind, brain & culture. 4rd ed. New York: John Wiley & Sons; 1996.
8. Şimşek A. Özgürlükçü düşünce. http://www.egitimsen.org.tr/ekler/fb742994e8877f08e314de8f7a06c5e_ek.pdf. (Erişim tarihi: 26.12.2012).
9. Dündar S, Özutku H, Taşpınar, F. "İçsel ve dışsal motivasyon araçlarının iş görenlerin motivasyonu üzerindeki etkisi: ampirik bir inceleme". Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi 2007; 2:105-119.
10. Aydın A. Gelişim ve öğrenme psikolojisi. 3rd ed. İstanbul: Alfa Yayınları; 2000. s. 191-201.
11. İlhan L. Voleybolda servis becerisi öğretimine motivasyonel bir yaklaşım. Nigde University Journal of Physical Education and Sport Sciences 2009; 3(3).196-202.
12. Tevruz S. Güdü geliştirme. İçinde: Eğitim Psikolojisi Sempozyum Kitabı, İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü; 2008.
13. Tekin H. Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Ankara: Yargı Yayınevi; 1991.
14. Uguroglu M, Walberg HJ. Motivation and achievement in Turkey: a quantitative synthesis. Am Educ Res J 1979; 16:375-389.
15. Bahar Z, Keskin S. Hemşire öğrencileri hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ve kendi mesleklerine ilişkin görüşleri. Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 1996; 12:45-55.
16. Erdemir F. Hemşirelik yüksekokulu 1. sınıf öğrencilerinin. hemşirelik yüksekokulunu tercih etme, okula başlamaya karar verme ve okula devam etmede etkili faktörler. İçinde: IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu Kitabı. Sivas: Önder Matbaası; 1997. p.5-12.
17. Selçuk Z. Eğitim psikolojisi. 4rd ed. Ankara: Atlas Kitabevi; 1996.
18. Gençay ÖA, Gençay S. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin motivasyon düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2007; 17:241-253.
19. Nonhandazo SG, Leana R. Level of stress and academic performance in baccalaureate nursing student. J Nurs Educ 1998; 37:404-407.
20. Gülerci H, Oflaz F. Ambulans ve acil bakım teknikerliği eğitimi alan öğrencilerin öğrenme stil ve stratejilerinin incelenmesi. Gülhane Tıp Dergisi 2010; 52:112-120.
21. Gayef A, Sarıkaya Ö. Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde mesleki güdülenme. Tıp Eğitimi Dnyası Dergisi 2012; 33: 9-18.